

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
ФАКУЛТЕТ ЗА СПЕЦИЈАЛНУ
ЕДУКАЦИЈУ И РЕХАБИЛИТАЦИЈУ

05-17/3

(Број захтева)

14. 01. 2010. г.

(Датум)

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
ВЕЋЕ НАУЧНИХ ОБЛАСТИ
ДРУШТВЕНО-ХУМАНИСТИЧКИХ
НАУКА

(Назив стручног већа коме се захтев упућује, сагласно
члану 6. и члану 7. став 1. овог правилника)

ЗАХТЕВ

за давање сагласности на реферат о урађеној докторској дисертацији

Молимо да, сходно члану 57. ст. 3. Закона о универзитету ("Службени гласник РС" бр.21/02), дате сагласност на реферат о урађеној докторској дисертацији кандидата:

Мр ЗОРАНА /Милутин/ СТЕВАНОВИЋ

(име, име једног од родитеља и презиме)

КАНДИДАТ

Мр ЗОРАН /Милутин/ СТЕВАНОВИЋ

(име, име једног од родитеља и презиме)

пријавио је докторску дисертацију под називом: "ЗАТВОРСКИ СИСТЕМ И ТРЕТМАН ОСУЂЕНИХ ЛИЦА У СРБИЈИ"

Универзитет је дана 24.10.2006.г. својим актом под 02 бр.150-13/56-06 дао сагласност на предлог теме докторске дисертације која је гласила:

" ЗАТВОРСКИ СИСТЕМ И ТРЕТМАН ОСУЂЕНИХ ЛИЦА У СРБИЈИ "

Комисија за оцену и одбрану докторске дисертације кандидата

Мр ЗОРАНА /Милутин/ СТЕВАНОВИЋА

(име, име једног од родитеља и презиме)

образована је на седници одржаној 14.7. 2009. одлуком факултета под бр. 4/54 у саставу:

Име и презиме члана комисије:	звање	научна област	установа у којој је запослен
1. Др Добривоје Радовановић	редовни професор у пензији	криминологија и психологија криминала	ФАСПЕР
2. Др Снежана Соковић	редовни професор	кривично право	Правни факултет у Крагујевцу
3. Др Зоран Илић	ванредни професор	превенција и ресоцијализација- специјална педагогија	ФАСПЕР
4. Др Слободанка Константиновић-Вилић	редовни професор	кривично право	Правни факултет у Нишу

Веће за мастер, специјалистичке и докторске студије Факултета прихватило је извештај Комисије за оцену и одбрану докторске дисертације на седници одржаној 22.12. 2009.г.

ДЕКАН ФАКУЛТЕТА

Проф. др Јасмина Ковачевић

Прилог: 1. Извештај комисије са предлогом.
2. Акт наставно-научног већа факултета о усвајању извештаја.

Универзитет у Београду
Факултет за специјалну едукацију
и рехабилитацију
Београд
Број 4 /148
Датум: 25.12.2009. године

На основу члана 123. и члана 128. Закона о високом образовању ("Сл.гласник Републике Србије", бр. 76/2005.), члана 46. Статута, Веће за мастер, специјалистичке и докторске студије Факултета за специјалну едукацију и рехабилитацију, на седници одржаној 22.12.2009. године, донело је следећу

ОДЛУКУ

I. Прихвата се Реферат Комисије о урађеној докторској дисертацији: **"ЗАТВОРСКИ СИСТЕМ И ТРЕТМАН ОСУЂЕНИХ ЛИЦА У СРБИЈИ"**, кандидата **мр Зорана Стевановића**, дипломираног психолога.

II. Реферат и урађена докторска дисертација стављају се на увид јавности 30 дана од дана објављивања у средствима јавног информисања.

III. Реферат о урађеној докторској дисертацији кандидата мр Зорана Стевановића, доставља се Универзитету у Београду на сагласност, у смислу члана 57. Закона о Универзитету.

IV. Одлуку доставити: кандидату, Служби за студентска питања, секретару и архиви.

Председник Већа за мастер, специјалистичке
и докторске студије

Д Е К А Н

Проф.др Јасмина Ковачевић

**УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
ФАКУЛТЕТ ЗА СПЕЦИЈАЛНУ
ЕДУКАЦИЈУ И РЕХАБИЛИТАЦИЈУ**

ВЕЋУ ЗА МАСТЕР, СПЕЦИЈАЛИСТИЧКЕ И ДОКТОРСКЕ СТУДИЈЕ

На основу члана 123. став 4 и члана 128. Закона о високом образовању, члана 46. Статута Факултета за специјалну едукацију и рехабилитацију и предлога Одељења за превенцију и третман поремећаја понашања, образована је Комисија за оцену урађене докторске дисертације под насловом: „**Затворски систем и третман осуђених лица у Србији**”, кандидата мр Зорана М. Стевановић, на седници Већа за мастер, специјалистичке и докторске студије од 14.07.2009.године.

Комисија је формирана у следећем саставу:

1. **Проф. др Добривоје Радовановић**, редовни професор Факултета за специјалну едукацију и рехабилитацију у Београду, ужа област -криминологија и психологија криминала, председник ;

2. **Проф. др Снежана Соковић**, редовни професор Правног факултета у Крагујевцу, ужа област-кривичноправна, ментор;

3. **Проф.др Зоран Илић**, ванредни професор Факултета за специјалну едукацију и рехабилитацију у Београду, ужа област- превенција и ресоцијализација-специјална педагогија , члан и

4. **Проф. др Слободанка Констатиновић-Вилић**, редовни професор Правног факултета у Нишу,ужа област -кривичноправна, члан

Након свеобухватне анализе писаног рада, Комисија подноси Већу следећи:

ИЗВЕШТАЈ

Приказ садржаја докторске дисертације

Текст докторске дисертације кандидата Зорана М. Стевановића је обима 377 страница, од чега је 362 странице текстуални део и 15 страница пописа коришћене литературе, са 224 библиографских јединица. Дисертација садржи 7 слика, 12 графика и 36 табела.

Дисертацију структурално чине пет целина- глава, које носе наслове: Настанак и развој затвора и затворских система (стр.16-58), Затворски системи у упоредном праву (59-144), Основне карактеристике и тенденције савремених затворских система (145-156), Резултати и дискусија истраживања затворског система и третмана осуђених лица у Србији (157-333) и Закључак (334-362).

Кандидат у уводним напоменама дисертације и у поглављу које носи назив **Настанак и развој затвора и затворских система** истиче развојни пут филозофије кажњавања и извршење казне лишења слободе, почев од кажњавања које је за циљ

имало покајање учиниоца кривичног дела, преко концепције строгог кажњавања, рехабилитације, све до концепције реинтеграције преступника у друштво. На почетку рада аутор назначава актуелну проблематику у функционисању затворских система у свету и истиче разлоге стагнације и назадовања у функционисању пеналних система. Посебно обрађује историски след настанка и развоја затвора и затворских система и утицај друштвених околности на циљеве и сврху кажњавања, као и на концепт извршења казне лишења слободе. У овом делу рада посебно је обрађен настанак и развој затвора у Србији, посматран кроз призму историјске стварности у одређеним друштвеним фазама развоја Србије. У приказу развоја затворских система, кандидат мр Зоран М. Стевановић даје нову, проширену, категоризацију затворских система, где „*савремени затворски систем*“, који се назначава, након усвајања Минималних правила о поступању са затвореницима од стране Уједињених Нација 1955.године, категоријално дефинише у рехабилитациони и реинтеграциони затворски систем. Аутор смело врши поделу „савременог затворског система“, који траје преко пет деценија, у два затворска система, при чему основу за такво дефинисање налази у концепцијском приступу извршењу казни затвора.

У поглављу које је означено насловом ***Затворски системи у упоредном праву*** дат је приказ функционисања десет затворских система и то: затворски систем у Сједињеним Америчким Државама, Канади, Француској, Италији, Немачкој, Шведској, Аустрији, Холандији, Русији и Хрватској. Ово поглавље је тако конципирано где аутор даје анализу и приказ затворских система у САД-у и Канади, као преставнике англосаксонског правног система и затворских система у Француској, Италији, Немачкој, Шведској, Аустрији, Холандији, Русији и Хрватској, као представнике континенталног правног система. Кандидат мр Зоран М. Стевановић је у анализи наведених затворских система посебну пажњу посветио организацији појединачних система, правним начелима и концепцији на којима се појединачни затворски системи базирају, категоризацији затвора у систему, структури затвореника и облицима и врстама третмана који се у појединим затворским системима примењују према осуђеницима. Изучавање и анализа наведених затворских система даје посебан значај дисертацији, јер је аутор изабрао неколико битних сегмената који су заједнички за све системе и исте приказао у раду, што омогућава упоређивање система. Такође, поглавље ***Затворски системи у упоредном праву*** представља значајан допринос пенолошкој теорији и пракси из разлога што је аутор на квалитетан и свеобухватан начин сакупио и систематизовао, у значајној мери, недоступне податке о унутрашњој организацији затвора, броју запослених и њиховој структури, садржају послова, као и о броју и структури осуђеничке популације.

У глави III, под насловом ***Основне карактеристике и тенденције савремених затворских система***, кандидат мр Зоран Стевановић наводи нови теоријски приступ према извршењу казне затвора по коме се посебна пажња поклања управљању ризичним групама и менаџерском приступу у функционисању затвора. Аутор истиче разлоге који су довели до схватања по коме се мења дугогодишња филозофија извршења казни лишења слободе и напушта концепција ресоцијализације осуђених лица, као неефикасан модел. Аутор с правом, у овом делу дисертације, поставља питања као што су: Коју концепцију треба заступати у извршењу казне затвора? Какав третман треба примењивати у раду са осуђеним лицима? Како организовати затворски систем? Како вршити класификацију осуђених лица? Који профил кадрова треба ангажовати у раду са затвореницима и сл.

У овом сегменту дисертације аутор саопштава да се у 214 земаља, у 2006.години, налазило 9,25 милиона затвореника, а да се скоро половина укупне затворске популације налази у Сједињеним Америчким државама, Кини и Русији. Такође, аутор

истиче да је затворска популација, у последњих неколико година, порасла у просеку за око 70%. Кандидат мр Зоран Стевановић наводи 15 најбитнијих констатација које описују основне карактеристике затворских система у свету и тенденције будућег развоја затворских система.

У поглављу које носи назив *Резултати и дискусија истраживања затворског система и третмана осуђених лица у Србији*, аутор на научно заснован начин анализира и интерпретира емпиријске и статистичке резултате изучавања основних карактеристика затворског система у Србији. Ово поглавље је груписано у три сегмента:

1. концепцијско-нормативно и организационо уређење затворског система;
2. структура и третман осуђених лица у затворском систему и
3. ефикасност третмана.

У сегменту у коме се говори о *концепцијско-нормативном и организационом уређењу затворског система*, кандидат на веома исцрпан и свеобухватан начин врши анализу позитивних прописа којима је уређена област извршења кривичних санкција у Србији, износи своје критичке ставове о појединим решењима и предлаже нова решења. У овом делу дисертације, кандидат даје приказ категоризације казнено-поправних завода, истиче позитивне и негативне стране постојеће категоризације и повезује категоризацију завода са класификацијом осуђених лица. У анализи категоризације завода, кандидат истиче предности и недостатке појединих модела категоризације и износи свој став о томе. Аутор посебно изучава и анализира унутрашњу организацију завода, структуру и значај одељења у заводима и њихов утицај и значај на функционисање завода у целини, даје приказ и анализу мреже завода, даје приказ затворске архитектуре и врши категоризацију архитектонских решења према познатим типовима затворских система, са освртом на локацију завода, капацитет и сл. Такође, аутор у дисертацији анализира надлежност, организацију и руковођење затворским системом у Србији и приказује суштину функционисања затворског система, која је, најчешће, мање доступна широј стручној јавности. У концепцијско-нормативном уређењу затворског система дата је и анализа особља завода с аспекта: образовања, радног искуства, укључености у едукационе процесе, као и припадност одређеним службама у заводу. Кандидат је посебно анализирао надзор над радом завода, при чему је анализирао законски основ за надзор, врсте надзора, стање у пракси и ефекте надзора.

Сегменту посвећеном *структури и третману осуђених лица у затворском систему*, кандидат мр Зоран М. Стевановић даје посебан значај и свеобухватно анализира структуру осуђеничке популације у Србији, за 2007. годину, са социјалног, психолошког и криминолошког аспекта. Анализиран је узраст осуђеника, пол, врста кривичних дела, висина казне, као и социо-патолошке облике понашања које су осуђеници испољавали за време издржавања казне затвора (психопатија, наркоманија, алкохолизам, хомосексуализам, аутоагресија). Кандидат је посебно посматрао присуство социо-патолошке облике понашања осуђеника у отвореном, полуотвореном, затвореном и затвореном заводу са посебним обезбеђењем. Такође, посматран је однос између испољених патолошких облика понашања и категорије лица лишених слободе (притвореници, осуђеници, малолетници и прекршајно кажњени). У овом делу рада кандидат је анализирао свеукупан поступак и процедуру испитивања личности осуђених лица, класификацију осуђеника одређивање третмана, врсте третмана који се у затворском систему у Србији најчешће користе и степен и обим примене одређених облика третмана.

У посебном делу овог поглавља, кандидат мр Зоран М. Стевановић, је емпиријски истраживао ефекте појединих видова третмана у процесу ресоцијализације

осуђених лица. Кандидат је истраживао корелацију између врсте третмана (интензитет васпитно-корективног рада васпитача, радно ангажовање осуђених, слободних активности и погодности), с једне стране, и појединих индикатора успеха третмана (поврат, бекство, дисциплинско кажњавање), с друге стране. Ефекте појединих облика третмана, кандидат је посматрао и према режиму у којем се осуђеници налазе (отворени, полуотворени и затворени).

У последњем поглављу под називом: **Закључак**, кандидат сумира резултате докторске дисертације и износи закључке.

Опис постигнутих резултата

Истраживањеи анализа података које је кандидат спровео у оквиру своје дисертације показују студиозност приступа проблему функционисања затворског система у Србији. У свом истраживању затворског система и третмана осуђених лица у Србији, кандидат мр Зоран М. Стевановић је идентификовао факторе који директно или индиректно утичу на ефикасно и сврсисходно извршење кривичних санкција. Аутор је, као узроке неефикасног функционисања затворског система у Србији, идентификовао, пре свега: непотпуно и неадекватно упознавање особина личности осуђеника што за последицу има неадекватну класификацију осуђеника у одређене групе, непотпуна категоризација завода према корекционим програмима, застарела и нефункционална архитектура објеката, коришћење превазиђених, застарелих облика третмана, недовољна специјална едукација особља за рад са осуђеницима, лош материјални положај и завода и запослених и сл.

Резултати истраживања затворског система и третмана осуђених лица у Србији показују да се затворски систем у Србији налази у почетној фази савремене реформе и да га карактерише концепцијска нејасноћа, правна непрецизност и незаокруженост, организациона недовршеност, стручна и професионална неадекватност, архитектонска, просторна и смештајна нефункционалност. Резултати истраживања затворског система спроведени у оквиру рада на дисертацији показују да је проблематика извршења кривичних санкција, уопште, па самим тим и у нашој земљи, веома сложена и детерминисана је већим бројем фактора (степеном развоја друштва, нормативним дефинисањем, концепцијским опредељењем, организационим моделом државне организације, третманским концептом, обимом криминалитета, структуром затвореничке популације, људским и материјалним ресурсима, традицијом и сл.). Анализа добијених резултата показује да је функционисање организације која обједињује све затворске институције у Србији-Управа за извршење заводских санкција у саставу Министарства правде, сложено са доста присутних проблема како на вертикалном тако и на хоризонталном нивоу, да је кадровска структура руководиоца завода и служби у заводу неадекватна и да се изразито учестало мења руководеће особље завода и на тај начин се онемогућава континуитет функционисања затвора.

Истраживање популације лица лишених слободе показује да се њихов број, у последњој деценији, из године у годину значајно увећава. Тако је 2000 године, на 100 000 становника у Србији било 78 лица лишених слободе, а 2008 године 128, што је повећање за 59, 62%. Рецидивизам у осуђеничкој популацији се повећава и он је, у последњих неколико година, устаљен на око 60%. Структура осуђеника, према извршеним кривичним делима, показује да је и даље најбројнија групација осуђеника која је извршила кривична дела противу имовине (31,10%), затим кривична дела разбојништва (14,99%), кривична дела у вези са дрогом (14,80%), телесне повреде (7,99%), кривична дела из области саобраћаја (5,70%), убиство (4,00%). Остала кривична дела су заступљена у мањем обиму. Што се висине изречене казне затвора

тиче, најбројнија је групација осуђеника којима је изречена казна затвора у висини до једне и једна година затвора, односно, 61,41%, од једне до три године казне затвора изречена је у 24,83% случајева, од три до десет година затвора изречена је у 11,66% осуђеничке популације, а преко десет година, казне затвора је изречена у 2,10% случајева.

У анализи психолошких карактеристика осуђеника и притвореника, посебно су значајни резултати који показују да 82,68% затвореничке популације испољава неки од облика социо-патолошког понашања, а да код 17,32% исте популације није уочен ниједан од социопатолошких облика понашања. Најбројнија групација лица лишених слободе, која испољава неки од облика социопатолошких облика понашања, односи се на зависнике (зависници од дроге, алкохола, таблета и сл) и то у 39,00%. Друга, најбројнија категорија лица испољава психопатско и изражено неуротско понашање и то у 37,87% случајева. Остали облици патолошког понашања (хомосексуализам, аутоагресивност и др.) осуђеници испољавају у 5,73% случајева.

Посебан значај имају и резултати истраживања повезаности између испољеног социопатског понашања осуђеника и третмана у заводу. Резултати показују да је 95% осуђеника који су испољавали или испољавају склоност према наркоманији класификовано у затворени третман, као и 90% осуђеника који су испољавали склоност према алкохолу. Слична ситуација је и код осуђеника који су испољавали и друге облике патолошког понашања.

Научни значај дисертације кандидата Зорана М. Стевановића огледа се и у добијеним резултатима који се односе на обим и степен изучавања личности осуђених лица у процесу класификације и одређивања третмана осуђеним лицима. Добијени резултати емпиријског истраживања показују да је опсервација личности осуђених лица непотпуна и недовољно валидна за квалитетну класификацију и одређивање адекватног корекционог васпитног програма. Наиме, истраживање показује да код 33% осуђеника није испитивана способност а код око 58% нису испитиване особине личности. То указује да због некомплетног упознавања личности осуђених лица није могуће ни одредити ни реализовати адекватан третман. У прилог тој тврдњи иду и добијени резултати у изучавању корелације између врста третмана који се примењују у раду са осуђеним лицима (интензитет васпитно-корективног рада васпитача, радно ангажовање осуђеника, слободне активности, погодности и образовање) са повратом, бекством осуђеника из завода и дисциплинским кажњавањем осуђеника. Резултати показују да само између погодности и поврата и радног ангажовања и дисциплинског кажњавања осуђеника постоји корелација високог интензитета, а да у свим другим случајевима не постоји статистички значајна корелација између облика третмана и индикатора успешности третмана. На основу ових резултата може се закључити да се ресоцијализација осуђених лица у затворском систему у Србији не остварује у очекиваном обиму и квалитету, а самим тим доводи се у питање и сам концепт преваспитања. Дисертација има употребну научну вредност и у оним својим деловима где аутор саопштава своје ставове које заснива на резултатима истраживања зтворског система и непосредном искуству које је богато и разноврсно у тој области.

Упоредна анализа резултата докторске дисертације са резултатима сродних истраживања

Значај и допринос докторске дисертације мр Зорана М. Стевановића под насловом „Затворски систем и третман осуђених лица у Србији“ огледа се у обогаћивању корпуса савремених психолошких сазнања о тренду у организацији, управљању и функционисању затворских система, структури осуђеничке популације,

врсти и ефектима третмана у процесу ресоцијализације осуђених лица. Такође, допринос ове докторске дисертације огледа се и у томе што се функционисање затворског система сагледава из самог система, што је аутор своје дугогодишње искуство у области извршења кривичних санкција исказао кроз ставове о појединим актуелним питањима и са мером ставове уградио у анализу затворског система, а са циљем унапређивања пенолошке праксе. Аутор је износио бројне критичке ставове из којих се може видети могућа стратегија реформе затворског система у свеукупној превенцији криминалитета. Резултати истраживања саопштених у докторској дисертацији Затворски систем и третман осуђених лица у Србији, корелирају са значајним студијама које су испитивале ефекте третмана осуђених лица и утицај васпитних мера на промену понашања (Р. Мартисон 1974, Д. Радовановић 1988, Д. Давидовић 1997, М. Буђановић 1987, В. Жунић-Павловић 2004 и др.)

Актуелно стање у пенологији, а посебно у сегменту функционисања затворских система, упућују, пре свега, на присутну кризу у извршењу казни лишења слободе, па самим тим и у функционисању затворског система. Значај ове дисертације огледа се у свеобухватној и студиозној анализи актуелног стања у затворском систему у Србији и конкретној идентификацији узрока који непосредно или посредно утичу на недовољно ефикасно функционисање затворског система. О узроцима кризе затворског система интензивно се говори последњих десетак година и карактеристична су и за најразвијеније системе. Изнети резултати истраживања начина организације, и кризе функционисања затворских система у Србији корелирају са истраживањима функционисања пенитенцијарних система генерално(М.. Швинд 1995, Х. Корнел 2002, Н.Мрвић-Петровић 2007 и др.).

Објављени и саопштени радови који чине део дисертације

Кандидат мр Зоран М. Стевановић је био један од руководилаца пројекта „*Реформа система извршења кривичних санкција у Републици Србији*“, у оквиру Министарства правде Републике Србије, у коме је изучаван Затворски систем и усклађиван са стандардима и принципима савремених затворских система. Мр Зоран М. Стевановић је у свом досадашњем научном раду објавио већи број научних радова из области пенологије, од који су неки директно а неки индиректно повезани са докторском дисертацијом:

-*Отворени затвори*,(2008), Институт за криминолошка и социолошка истраживања, Београд, ISBN 978-86-83287-25-3: COBISS.SR 146326284,(монографија);

-*Правни аспекти извршења кривичних санкција*, (2007), Институт за криминолошка и социолошка истраживања, Београд, ISBN 978-86-83287-20- 8,COBISS.SR-ID 140364556 (монографија у коауторству са Д. Јовашевићем)

-*Амнестија и помиловање у кривичном праву*,(2008), Институт за криминолошка и социолошка истраживања, Београд, ISBN 978-86-83287-30-7, COBISS.SR-ID 148775692(монографија у коауторству са Д. Јовашевићем)

-*Превенција криминалитета малолетника* ,(2008), Казнено законодавство и превенција криминалитета, Институт за криминолошка и социолошка истраживања, Београд, ISBN 978-86-83287-29-1.(у коауторству са Симеуновић-Патић, Б.)

-*Појам, настанак и развој отворених казнено-поправних завода*, (2006), БРевизија за кривично право и криминологију, бр. 1., Београд, стр. 137-163.ISSN 1820-2969;UDK 343.24

-*Основне карактеристике затворског система у Аустрији*, (2006) Страни правни живот, бр.1-3, Београд, стр. 329-343.

- Европски стандарди у извршењу казни*, (2009), Контрола криминалитета и европски стандарди: стање у Србији, Институт за криминолошка и социолошка истраживања, Београд, стр. 175-201, ISBN 978-86-83287-38-3; COBISS.SR-ID 167589388.
- Како новим законским решењима унапредити пенални систем*, (2005), Казнено законодавство-прогресивно или регресивно решење, Институт за криминолошка и социолошка истраживања, Београд, стр. 507-514. ISBN 86-83287-11-4; COBISS.SR-ID 122975244.
- Усклађеност концепта отворених казнено-поправних завода у Србији са међународним стандардима*, (2004), Страни правни живот, бр. 2-3, Институт за упоредо право, Београд, стр. 249-271. UDK: 343.811(497.11), ISSN 0039-2138; COBISS.SR-ID 86244103
- Пенитенцијарни систем у функцији државне реакције против криминалитета*, (2003), Стратегија државног реаговања против криминала, Институт за криминолошка и социолошка истраживања, Београд, стр. 473-486, ISBN 86-83287-06-8; COBISS-ID 99462412
- Основне карактеристике француског затворског система*, (2007), Ревија за криминологију и кривично право, бр. 1. Београд, стр. 173-185. UDK: 343.343+323.
- *Улога и значај класификације осудјених лица у остваривању корекционих програма*, (2007), Поремећаји понашања и преступништво младих: специјално педагошки дискурс, Факултет за специјалну едукацију и рехабилитацију, Златибор, стр. 417-428. BN 978-86-80113-59-3; COBISS.SR-ID 140466700.
- *Концепцијска и организациона решења у новом Закону о извршењу кривичних санкција*, (2006), Нова решења у кривичном законодавству и досадашња искуства у њиховој примени, Удружење за кривично право и криминологију Србије и Црне Горе, Златибор, стр. 512-526.
- Сличности и разлике затворских система Италије и Србије*, (2006), Примена међународног кривичног права од стране међународних и домаћих судова, Удружење за међународно кривично право, Тара, стр. 437-457.
- Могућности и ограничења у изградњи савременог затворског система*, (2006), Ново казнено законодавство-дилеме и проблеми у теорији и пракси, Институт за криминолошка и социолошка истраживања и Виша школа унутрашњих послова, Београд, стр. 581-589. ISBN 86-83287-14-9; COBISS.SR-ID 131110156.
- Савремене криминолошке концепције и њихов практични значај за контролу криминалитета*, (2007), Криминалитет у транзицији, превенција и друштвена реакција, Институт за криминолошка и социолошка истраживања, Београд, стр. 383-407. ISBN 978-86-83287-21-5; COBISS.SR-ID 140768780, (у коауторству са Симеуновић-Патић, Б.)
- Ефекти институционалног третмана у раду са осудјеним лицима и превенција криминала* (2009), Превенција криминала и социјалних девијација- од разумевања ка деловању, Институт за криминолошка и социолошка истраживања, Београд, стр. 149-161, ISBN 978-86-83287-40-6; COBISS.SR-ID 170697484.
- Basic characteristics of American prison system*, (2008), „Introductio to the law of the USA“, Institute of comparative law, Belgrade, стр. 315-332, ISSN (у коауторству са Симеуновић-Патић, Б.)
- Basic Characteristics of the Penitentiary Sistem in Germany*, (2008), Foreign legal life, бр. 2., Institute of comparative law, Belgrade, стр. 169-177. ISSN 0039 2138 UDK 34.

Као истраживач Института за криминолошка и социолошка истраживања у Београду мр Зоран М. Стевановић је 2006. године именован од Министарства правде, са представницима Центра за права детета, у Комисију за израду подзаконских аката

Казнено-поправног завода за осуђене малолетнике и Васпитно-поправног дома. У периоду од 2006-2008. године учествовао је, заједно са представницима МУП-а Републике Србије, Центра за права детета и Факултета за специјалну едукацију и рефабилитацију, у конципирању и изради Полазног оквира националне стратегије превенције криминалитета, у делу који се односи на етиолошки аспект криминалитета. Такође, мр Зоран М. Стевановић је учествовао у пројекту Контрола и превенција проституције, где је носилац пројекта ЈАЗАС и Холандска невладинa организација.

Закључак:

На основу прегледане и детаљно анализиране докторске дисертације под називом: „*Затворски систем и третман осуђених лица у Србији*“ кандидата мр Зорана М. Стевановића, Комисија је оценила да је она написана према свим захтевима методологије научно-истраживачког рада и представља веома значајан допринос изучавању система извршења кривичних санкција и третмана особа са поремећајима у понашању. Дисертација у потпуности испуњава постављене захтеве у погледу обима и квалитета рада с обзиром на тему која је одабрана и пријављена. Теоријска и практична истраживања у оквиру теме кандидата одговарају наслову докторске дисертације, а може се констатовати међусобно поклапање одабраних циљева истраживања и циљева постављених у раду, затим одобрене и примењене методологије, као и одобрене и завршне структуре докторске дисертације.

Резултати емпиријског истраживања и анализа добијених резултата, а посебно ставови кандидата о појединим актуелним питањима из области извршења кривичних санкција, представљају вредан и оригиналан допринос ширем корпусу сазнања на коме се може разумети и тумачити пенoлошка проблематика. Теоријски значај ове дисертације огледа се, поред осталог, и у приказу друштвених околности у којима су настајали и у којима су се развијали затвори и затворски системи, на које се одражавала важећа концепција кажњавања делинквената. Приказ историјских околности друштвеног развоја на схватање затвора и третмана лица лишених слободe, објашњава фазе у схватању циља и сврхе кажњавања преступника.

У докторској дисертацији мр Зорана М. Стевановића резултати добијени у научној анализи затворског система, који се односе на обим и интензитет примене одређених облика третмана, као и евалуација појединих облика третмана који се примењују у затворском систему у Србији, користиће теоретичарима и практичарима у разумевању и тумачењу изневерених очекивања од концепције ресоцијализације осуђених лица. Ова дисертација ће допринети и сагледавању потребе едукације особља завода за остваривање третмана осуђених лица. Такође, добијени резултати даће значајан допринос у сагледавању свеукупне кризе затворског система на глобалном нивоу.

ПРЕДЛОГ КОМИСИЈЕ

На основу изнете оцене рада, Комисија сматра да докторска дисертација кандидата мр Зорана М. Стевановића, под називом ***Затворски систем и третман осуђених лица у Србији*** испуњава све услове за јавну одбрану и предлаже Наставно-научном већу Факултету за специјалну едукацију и рехабилитацију у Београду да прихвати овај Извештај и одобри јавну одбрану докторског рада.

ЧЛАНОВИ КОМИСИЈЕ:

Проф. дрДобривојеРадовановић,
редовни професор Факултета за специјалну
едукацију и рехабилитацију Универзитета у Београду.
ужа научна област: психологија и криминологија
предмет: психологија криминала

Проф. др Снежана Соковић,
редовни професор Правног факултета Универзитета у Крагујевцу.
ужа област: Кривичноправна
предмет: Криминологија са пенологијом, Кривично право

Проф. др Зоран Илић,
ванредни професор Факултета за специјалну
едукацију и рехабилитацију Универзитета у Београду.
ужа научна област: превенција и ресоцијализација
предмет: увод у социјалну педагогију, педолошка андрагогија,
педагогија младих са поремећајем у понашању

Проф. др Слободанка Константинови-Вилић,
редовни професор Правног факултета Универзитета у Нишу.
ужа научна област: Кривичноправна
предмет: Криминологија са пенологијом, Виктимологија
